

Монахиња Ирина
Манастир Враћевшница

УДК 271.2-788-055.2:929 Ацић А.(093.3)

СЕЋАЊЕ НА НАШУ МАТИ АНУ¹

Аистиракић: Рад доноси изводе из бележнице монахиње Ирине, у којој је она отргнула од заборава неке догађаје и поступке игуманије Ане и њен брижан однос према повереним јој сестрама и верницима.

Кључне речи: игуманија Ана (Ацић), манастир Враћевшница.



У име Оца и Сина и Светога Духа, Амин!

(Покладе, 24. 2. 1974. године)

После Св. Литургије долазимо све сестре код Матере за благослов и по обичају нешто певамо. Отпевасмо „На рјекама Вавилонских”, Псалм Давидов, 136. Мати рече: „Хвала! Станите, хтела бих вам рећи две речи. Не знам да ли ћу вас видети скупа довече. Желим сада да се опростим с вама”, тихо и са сузама поче Мати. „Пост и молитва су два крила ка небу. Сваког поста треба да се трудимо да понешто избацимо из нас. Код нас недостаје љубав. Жртвујте се једна за другу. Немојте себе штедети. Гледајте свака у себи своје погрешке. Немојте тражити у другој њене грешке, а ваше да не видите. Сви смо ми пошле за царство небеско. Хоћете ли ви у царство, желите ли га?”

Нема тишина, сви ћутимо. „Кажите, хоћемо и желимо!” Сад сви у глас: „Хоћемо и желимо!” Настави Мати даље мало оштријим тоном: „А кад хоћете, онда се и трудите. Трудите се да не мрзите једна другу. Бог је љубав. Читајте Св. Еванђеље и оно ће вам све показати, прави пут вечне истине. Немојте да мрзите једна другу. Свака нека од срца опрости свакој.”

Мати, кад год је могла, увек нам је понеку реч духовну давала. Највише нам је говорила и у нас уливала о љубави и праштању. То је много болело и

¹ Ова сећања на игуманију Ану забележила је монахиња Ирина која је у манастир Враћевшницу дошла 1956. године, као веома млада девојка.



Игуманија Ана са сестрама манастира Враћевшнице, око 1960.

њена је душа плакала. Говорила је: „Често је Деда говорио деци – волите се и молити се, трудите се и ви тако!“ Још понекад би додала: „Труди се, сестро, да будеш боља и опрости, да си Богом опроштена!“ Сестра понизно направи велико метаније и каже: „Молим Вас, Мати, опростите ми и молити се Богу за мене да будем боља.“

„Труди се“, Мати би одговарала.



(Материце, 1974. године)

После Св. Литургије улазимо са песмом „Достојно јест“ код Матере. Отпевасмо и песму Материцама, коју су саставиле три сестре из љубави према Матери и њеном великом пожртвовању за тај дан. Окади нас Мати ручном кадионицом и мирисним тамјаном. Окрену се према својим иконама, где кандило стоји припаљено и воштаница. Са сузама и благим тоном рече: „О, Пресвета Мајко, ја се теби молим, сачувај моје сестре. Ја Теби њих предајем, болесна сам и не могу више да водим бригу о њима.“

Када је Његово Преосвештенство господин Лаврентије посетио манастир са Високо преподобним проигуманом о. Никанором Хиландарским, оставили су нам медаљоне Пресвете Богородице (игуманије Хиландарске).

Чувала их је Мати, па на дан Материца поделила свакој сестри, речима: „Нека те Пресвета благослови и чува и на твом путу (управља) исправља. Немојте ником то давати, чувајте, носите и свако вече узимајте благослов и целивајте. То вам је благослов од Св. Саве. Молите се Богу и уздајте се у вашу заштитницу. Од сада предајем вас у руке на чување Пресветој Богородици. Ја не могу више да се борим, имам своје слабости.”

Водила је бригу и даље Мати о спасењу наших душа, само по мало и полако се извличила и нечујно се опраштала са нама. Поделила нам је своју фотографију са посветом.



Трудољубива и пожртвована, Мати Ана волела је и трудила се сваком да помогне, духовно и материјално. Појачавала је молитву и молитвом постизала.

– Пожали се отац ђакон М. Л. да немају деце, а желе. Свако вече се Мати молила: „Господе, обрадуј њихова срца и обдари, награди.”

– Г-ђа Громовић (Крагујевац) замолила је преко сестре да се Мати помоли Богу „за оно што ја желим”, како је рекла сестри. Мати се молила: „Господе, ако је теби у вољи, благослови жељу.”

– Кад је Мати чула да је у току изградња на корист Цркве и Свете вере православне, одмах је слала прилог скроман за помоћ, од манастирског и свог новца. Намењивала је за спасење, здравље и за покој новопрестрављенима.

– Од своје пензије волела је сиротињу да помаже. Молила је да помогну за довршење куће (Вукашину), а под изговором „да мобе”.

– Другима је плаћала врата, с речима: „И мојој кући требају врата, прими” (Вера).

– Младић (Ђорђе Красавчић) остао без руке. Потрудила се Мати да му посао нађе и инвалиду осигура. Да има сигурно парче хлеба за живота у својим рукама. То је успела преко очевих рођака.

– Млади и несналажљиви дошли да крсте бебу. Мати купује беби на дар оделце.

– Слабији ђаци са оценама, позива Мати наставнице из Београда и без награде да уче ђаке.

Трудила се Мати сестре да саветује. „Ја никад нисам гледала шта ће ко да ми каже, трудим се где год коме треба помоћ да помогнем. За никога ништа немојте казати лоше. Не купајте се у блату оговарања. Немојте бити машице које преносе жар.”

То све Мати узгред свршава са Божјом помоћи. Највећу бригу водила је о сестрама и стално лебдела над нама, пазила на наше понашање, говор, ход и др. Одмах сестру опомене: „Пази, сестро, то ти не ваља, ти си монахиња.”

Најскупоценије своје време проводила је над нама, да посаветује. Између осталих, да наведем само неколико савета:

„Пазите, сестре, на првом месту ви сте монахиње. Носите анђелски чин. Трудите се да ниједна не отпадне пред Господом, већ да смо исправне и тачне. Ако се нешто и каже за нас, примамо за смирење. И Господ је за нас поднео поругу и страдање.”



Игуманија Ана у својој ћелији,
манастир Враћевшница, око 1960.

„Само се ви трудите пред Господом да сте исправне, немојте се плашити да ћете бити истеране из манастира. Свим срцем и свом душом трудите се за своје спасење. Ја кад треба нешто да решим, прво испитујем вољу Божју. Да ли је то по Богу угодно? А кад ми треба у истом моменту да свршим два посла, ја то решим овако: 'Којим путем ми је краће до царства небеског?' Краћи пут и ближи узимам и решавам. Свака од себе нека буде добра према другој. Чините сваком добро. То је Богу угодно дело. Својом добротом задобијте милост од Господа. Душевни мир стекните, то је најважније. А стећи ћете ако увек себе окривљујете да сте криве. И кад нисте криве, убедите себе да сте криве. Кад погрешите нешто, учините штету, одмах да кажете. Истина је Бог, а ђаво је лажа. Држите се Бога и Богу служите. Не слави се Бог само песмом. Ми имамо највећег Владика Николаја који није био певач, али је славио Бога. Бог гледа и каквим срцем Га славимо.”

„Чистим срцем трудите се да Бога славите, а сваки посао брижљиво и марљиво свршавајте. Прво памет напред, па руке, а све са молитвом. Немојте да ропћете на послушање, јер сав посао ђаволу дајете. Трудите се што радите да буде у славу Бога и Св. Ђорђа.”

„А и дрскост Бог не воли. Господ је створио анђеле да му служе. Тако се и ви трудите да будете послушне, а не дрске. Кад вам се укаже прилика да

учините неко добро, потрудите се и учините. Зна Господ да можете да учините и зато тражи од вас, било неку милост да учините или нешто да пружиште. Потрудите се и добићете награду од Господа.”

Стално Мати бодрено бди над нама и подучава нас. Труди се да сваком молбу испуни. Пише мр фармације Вукица Пајић из Новог Сада: „Желим да се причестим, немам могућности.” Одмах Мати одговара: „Изволите, дођите код нас.” Замолила је Мати нашег јеромонаха, оца Мелентија, одслужио је одмах после пола ноћи Богослужење, причестио гошћу, сестре су је извезле и стигла је на време на радно место.

Други пишу: „Мати, ми бисмо желели да се венчамо овде, немамо могућности.” Мати: „Само ви изволите, дођите код нас и донесите податке, све који требају.” Замолила је Мати нашег свештеника да обави чин венчања. Свештеник није одмах пристао. Рече: „То нама није тако дозвољено, јер узимамо своје брату парче хлеба из руке. Учили смо у Богословији да не радимо тако.” Понизно је Мати правила велика метанија и клечала пред свештеником, све док није пристао да обави чин. Са сузама је Мати плакала и молила. Хвала Богу, и замолила је.

Други, сиромашнији младенци, замолили су за венчање. Опет је Мати измолила и успела да сиромашним младенцима помогне и увелича њихово славље. Направила је леп венац од дивних розе цветова млади око главе. Нашла је бурму. Од рузмарина направила је дивни цвет и завезала тробојницом – машном, ставила на леп пластични послужавник и послала да се оките сватови, ко се нашао, сви присутни гости. Чин је обављен свечано. Када су излазили из Цркве, Мати је својим апаратом снимила за успомену. Ручак је приређен, скроман, од стране манастира. То је све испало дирљиво, свечано и лепо.

Неки се пожале: „Треба бебу да крстимо, немамо кума, а овде не можемо.” Мати: „Изволите, дођите код нас, донесите бебу, не одлажите, одмах дођите.” Замолила је Мати свештеника да обави Св. Тајну крштења и нашла је кума. То је остало све у тајни.

Неко се пожали да не може да слави и наведе пример. Мати позове: „Изволите код нас, ми ћемо то направити. Ви ћете купити свећу. Пресећи ћемо скупа колач, а ко наиђе нека буде ваш гост и ми сви.” То је достојно задовољило молиоце.

За парастос када се пожале Матери: „Како ћемо, Мати, треба да одржимо парастос?”, Мати одговара: „Само изволите, дођите код нас, јавите кад стижете.” У цркви чека кувано жито, воштаница свећа и вино. Звона звоне, свечано почиње свештеник, хор сестара пева, кандила горе, мирисни тамјан, све свечано... По завршетку, закуска. Софра је постављена, донесе се

и воштаница свећа у чираку, отпева се „Со сјати ми, упокој Господе”, постављен оброк, скроман, намењено за покој душе.

Ако је неко желео ручак да приреди у част нечега, уз постављену софру добили су леп букет цвећа. Често је говорила Мати: „Трудите се да сваком помогнете. Господ зна да ви то можете. Не одбијајте никад помоћ, колико стоји до вас. И вама ће Господ послати анђела за помоћ. А ја, кад треба неко питање да решим, добро размислим како би то Деда Владика (мисли се на владику Николаја Велимировића) решио, помолим се да не буде моја воља, него Божја, прекрстим се и решим.”

Дирљиво је било када се родитељи нису сложили да им се ћерка уда за онога кога је она хтела, а они су били противни. Ћерка је питала, па је поступила како је хтела. Родитељи су били огорчени и истерали из куће дете јер нису се слагали.

Мати се са пуно материнске љубави трудила да обе стране буду задовољне, а брак да се не растури. Слала је најпотребније младенцима, позвала их и уручила им што им је најпотребније, а највише је помагала благим саветом. Мајка је била мало оштрија, али Мати се трудила да је убеди да опрости и прими своју децу.



Пришла је сестра Матери и казала: „Ја из немарности нисам наложила келију сестрама, опростите.” Мати рече: „Немаш, сестро, љубави праве пред Богом. Да ти љубиш сестре, ти би им загрејала собу. Љубав је Бог, а немарност је велики грех. Казну морам да ти дам. Напамет научи Коринћанима посланицу, прву главу 13. Сваки дан читај, да знаш шта значи љубав, колико је велика пред Богом. Гледај да ти сваки дан буде од велике користи за душу. Немој ниједан трен да будеш докона, моли се, читај, пиши, нешто ради, помажи сестрама, труди се да си стално запослена. Кад радиш у Цркви, увек уноси оне мисли, који сад празник наилази, читај Тропар и бројанице свршавај, читај Св. Житија. Немој да ти буду празни дани и мисли, јер и срце ће ти онда бити празно. Не говори много. 'У молитвена уста, Дух Свети улази', зато се увек моли: Господе, постави твоју Свету стражу око уста мојих.”

„И ја, кад сам отишла у Битољ из Београда, а тамо неравна калдрма и оштри каменови. По цели дан идем и просим, носећи на леђима терет од петнаест, двадесет килограма, и више. Кад дођем у Дом, а оно ноге отеку, па све урезали се каиши од сандала, једва чекам да се изујем. Оно једна жена чека са дететом да запишем дете. Она још није отишла, долази друга и посао за послом се ниже, а ја и не мислим на себе. У славу Бога трудим се да све буде.”

Имала је Мати лепу нарав. У једном моменту када се наљути, викне строго, а кад друга сестра приђе, а није крива, одмах Мати поступи благо.

За лаж је била много строга. Говорила је: „Куршум у чело може да лети, истина се говори! Бог је истина. Немојте бити дрске када вас чека други посао. Говорите: 'Кад завршим ово, Господ ће ми помоћи и то.'”

Кад сестра нешто пружи, а није стигла да узме благослов, одмах дође и каже Матери. „Сад си ме обрадовала, Бог да те благослови, то бих исто и ја урадила. Оно што бих ја сигурно урадила, то урадите и ви.”

Пожали се сестра Матери: „Рекоше ми да сам урадила и рекла нешто, а ја то нисам.” Мати: „Ти се чувај да то не радиш, а оне шта кажу, нека кажу, немој се правдати. Правда ће се показати. Буди исправна пред Богом.”

Закашља се једном Мати и зацени се. Дежурна сестра покрај Матере заплака се да Мати не умре. Одговори Мати: „Нећу ја тако да умрем.”

Када гошћа пружи сестри новац, Мати се много наљути, сестру казни строго и одмах врати новац упутницом.

Деси се да се Мати нервира за нешто и викне на сестру. Када увиди да сестра није крива, окрене се и каже: „Опрости ми, сестро, ја сам крива.”

После рата престало се са слављењем Св. Саве. У Шумадији се 1950. год. не зна за прославу Св. Саве. Те године Мати Ана је почела поново да прославља школску и националну славу највећег светитеља из нашег рода. Отац Милан Топаловић служио је Св. Литургију, пререзан је славски колач, освећена водица и жито.

Програм у наставку. Искушеница декламује „Ко удара тако позно”. Хор пева Химну, Мати Ана, мати Марија и мати Стефанија...

Верници су присутни – стари солунац, чика Милош Ерић из Г. Црнућа, тетка Стајка из Г. Црнућа, баба Милица из Прњавора.

После програма сви присутни добили су нафору, славско жито и кропљени светом водицом. Добар домаћин племенитог срца позвао је све за трпезу љубави у топлу кујну, друге просторије није ни било.

Следеће, 1951. године јавља се декламатор Миломир Милошевић из Д. Врбаве, 1953. године јављају се девојчице и дечаци за декламацију.

Хвала Богу и Светоме Сави, постепено се све свечаније славило. Дугогодишњи служителј школе Мелентије Павловић, чика Свеле Луковић из Липовца, јавио се да узме колач за све школе. Сиромашан слављеник, али богатог срца, донео је за све госте печено прасе, гибаницу, сарму, грејану ракију и све редом позвао на ручак. После ручка свирачи свирају, присутни играју и лепо се веселе. За Св. Саву Мати је благословила у црквеној порти народно весеље. Верници испуњени весељем и радошћу. Знали су по три



Сестре манастира Враћевшнице крај гроба игуманије Ане, 1976.

кола да развију и весело да играју. Кад је било питање за даље за славски колач, домаћини су се надметали и говорили: „Кад је мог’о Свеле, сиромах, да слави, могу и ја.” И тако се ређаше домаћини за прославу Св. Саве. То је у таквим временима само и могао Св. Сава да учини. Чудо... пуна порта народа... сви сложни, веселе се и играју, деца са њима и, како рече Мати, „Милина Божја”.

Програм је увек почињао Химном, поздрављани су свештеници и сви присутни, затим су следиле историјске песме, црквене песме су певане, а програм је завршаван, на пример, песмом „Уз’о деда свог унука” и гостима је захваљивано што су дошли.

Декламатори су узимали песме што су Мати Макрина и Мати Параскева спремале. Сестре су учествовале са историјским песмама.

Домаћини затим позивају присутне на ручак и почиње народно весеље све до четири сата, када почиње вечерње, а гости се полако разилазе кућама.

Трудила се Мати са сестрама да лепо награди декламаторе: лепа црвена јабука, крупни ораси, суве шљиве, шећер, жито у фишеку, милипрот умешен, нека брошура о Св. Сави и иконица.

Јавља се др Десанка Кнежевић из Америке и шаље прилог да се деца што богатије награде. Оставља аманет свом сину, др Ивану, да не заборави Св. Саву и он се труди сваке године да пошаље прилог за декламаторе.

Мати се упокојила 1975. године и те године је било тачно 75 декламатора.

Почетак је био тежак и напоран. А, хвала Богу, сад чак и школска деца певају Химну и „Ко удара тако позно”. А ПИК „Таково” и остала предузећа доносе поклоне за децу...

Sister Irina

Vračevšnica monastery

MEMORIES ABOUT OUR MOTHER SUPERIOR ANA

Summary: The paper presents some passages from sister Irina's notebook, in which she described Mother superior Ana's acts of kindness and love, as well as her caring relation to both the monastery sisters and faithful Christians.

Keywords: abbess Ana (Adžić), Vračevšnica monastery.